

PROGRAM WYCHOWAWCZY BIBLIOTEKI SZKOLNEJ ZESPOŁU SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH NR 3 im. WŁADYSŁAWA STANISŁAWA REYMONTA W PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM

Ustawa o systemie oświaty mówi, iż „oświata w Rzeczypospolitej Polskiej stanowi wspólne dobro całego społeczeństwa, kieruje się zasadami zawartymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także wskazaniem zawartymi w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Konwencji o Prawach Dziecka. **Kształcenie i wychowanie** służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata. Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności”¹. Tak więc dwie podstawowe funkcje szkoły to kształcenie i wychowanie. Wychowanie czyli:

- kształtowanie w uczniach etycznych postaw wobec siebie, swych obowiązków i innych ludzi,
- wydobywanie wartości i możliwości każdego ucznia,
- wspieranie jego rozwoju i wyrabianie postaw twórczych,
- wyrabianie postaw szacunku dla tradycji narodowych i lokalnych,
- ukierunkowanie dalszej edukacji
- oraz dobre przygotowanie do życia w społeczeństwie.

Natomiast ustawa o bibliotekach z 27 czerwca 1997 r. określa zadania biblioteki szkolnej: „biblioteki szkolne oraz biblioteki innych placówek systemu oświaty służą realizacji programów **nauczania i wychowania**, edukacji kulturalnej i informacyjnej dzieci i młodzieży oraz kształceniu i doskonaleniu nauczycieli. W tym celu w każdej szkole publicznej jest prowadzona biblioteka szkolna”² Tak więc pomoc szkole w realizacji procesu wychowawczego to jedno z podstawowych zadań biblioteki szkolnej.

Biblioteka jest jednym z ogniw współtworzących i realizujących program wychowawczy, a nauczyciele bibliotekarze, obok wychowawców, pedagoga szkolnego oraz innych pracowników szkoły, biorą czynny udział w działaniach wychowawczych.

Program ten jest adresowany do wszystkich uczniów szkoły, chociaż efekty oddziaływań wychowawczych będą zapewne bardziej dostrzegalne w przypadku czytelników aktywnych, czy tych bezpośrednio zaangażowanych w prace biblioteki. Został on opracowany, by zainteresować młodzież biblioteką, zmobilizować do większego obcowania z książką, pobudzić aktywność do zdobywania wiedzy i kształcenia swych umiejętności, oraz by kształtować odpowiednie postawy moralne.

¹ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty z późn. zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 2 lipca 2004 r., która weszła w życie z dniem 21 sierpnia 2004 roku – Dz. U. z 2004 roku nr 173, poz. 1808.

² Ustawa o bibliotekach z 27 czerwca 1997 r. Dz. U. z 1997 r. Nr 85, poz. 539. Art. 22.1

Założenia programu (cele działań biblioteki):

- zainteresowanie uczniów literaturą i dobrą lekturą, rozwijanie indywidualnych zainteresowań czytelniczych,
- przygotowanie ucznia do samodzielnego poszukiwania potrzebnych informacji i materiałów, do świadomego i odpowiedzialnego korzystania ze środków masowej komunikacji oraz motywowanie do dalszego kształcenia
- kształtowanie postaw obywatelskich i społecznych, a w szczególności poszanowania mienia i cudzej własności; wyrabianie takich cech jak poczucie obowiązku, systematyczność, odpowiedzialność, samorządność, dokładność pracy, zamiłowanie do ładu i porządku,
- kształtowanie postaw moralnych, kreowanie pozytywnych zachowań wychowawczych wobec rówieśników, wyrabianie umiejętności odróżniania prawdy od kłamstwa; rozpoznawania ważnych wartości moralnych, którymi w życiu należy się kierować, wyrabianie postawy tolerancji, obiektywizmu, szacunku wobec drugiego człowieka, przygotowanie do dokonywania trafnych wyborów życiowych, kształcenie umiejętności prawidłowej i skutecznej komunikacji interpersonalnej, współdziałania i twórczego rozwiązywania problemów, umiejętności pracy w zespole,
- uwrażliwianie na piękno literatury i sztuki, kształcenie poczucia estetyki, szacunku dla wartości rodzinnych.
- kształtowanie postaw zdrowego stylu życia ze szczególnym uwzględnieniem higieny pracy umysłowej, przeciwdziałanie patologii społecznej, włączenie się do programu profilaktyki uzależnień, pomoc uczniom w rozwiązywaniu ich problemów, przeciwdziałanie agresji i przemocy.
- kształtowanie postawy szacunku dla polskiego dziedzictwa kulturowego, historycznego, regionalnego,
- wspieranie nauczycieli w ich pracy wychowawczej i opiekuńczej.

Zadania wychowawcze biblioteki szkolnej uwzględniają rolę bibliotekarza, jako wychowawcy oraz koordynatora edukacji samokształceniowej. Biblioteka umożliwia uczniom zdobywanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do kontynuacji nauki. Ma kształtować wśród młodych ludzi umiejętność uczenia się przez całe życie, rozwijać wyobraźnię, uczyć korzystania z dóbr kultury i przygotowywać do roli odpowiedzialnych obywateli funkcjonujących w społeczeństwie europejskim.

Realizacja programu powinna przyczynić się do rozwijania osobowości wychowanków, ich logicznego myślenia i twórczego wykorzystywania dostępnych danych, uczenia się, jak sobie radzić w trudnych sytuacjach, opanowania umiejętności dobrego komunikowania się, budowania pozytywnego obrazu własnego ja; wspierania dziecka w odnajdywaniu swego miejsca w grupie rówieśniczej i nawiązywania pozytywnych kontaktów z innymi osobami; budowania poczucia jego przynależności do rodziny, społeczności lokalnej, regionu, kraju i Europy przez poznawanie dziedzictwa kulturowego, obyczajów i tradycji. Realizacja proponowanego programu wychowawczego powinna być okazją do stworzenia możliwości odnalezienia się dla zagubionych w świecie wartości i pozyskania wskazówek do samowychowania, w dążeniu do stania się wartościowym człowiekiem, pełnym poczucia własnego bezpieczeństwa i własnej wartości oraz godności ludzkiej.

Ewaluacja programu wychowawczego biblioteki będzie polegała na sprawdzaniu efektywności działań uczniów poprzez obserwację zachowań uczniów w trakcie realizacji programu,

- ocenę jakości wytworów prac uczniowskich zgodnie z ustalonymi kryteriami,
- ocenę poziomu wiadomości i umiejętności uczniów biorących udział w konkursach, akademiach i innych imprezach szkolnych,

- ocenę umiejętności samodzielnego wyszukiwania informacji i posługiwania się narzędziami medialnymi (test sprawdzający),
- ocenę aktywności czytelniczej uczniów (statystyki analityczne),
- ocenę atmosfery pracy biblioteki (ankiety, obserwacja, wywiad),
- ocenę umiejętności interpersonalnych (obserwacja, rozmowa),
- ocenę umiejętności współpracy w grupie (obserwacja),
- ocenę wykorzystania zbiorów biblioteki szkolnej w samokształceniu uczniów(ankieta)

Cele	Zadania i formy ich realizacji	Spodziewane efekty
<p>Rozwijanie zainteresowań czytelniczych uczniów poprzez kontakt z książką, promowanie czytelnictwa wśród młodzieży, pobudzanie kreatywności i wyobraźni, kształcenie umiejętności spędzania wolnego czasu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie zajęć ze ścieżki Edukacja Czytelnicza i Medialna, - wyrabianie nawyku obcowania z książką i czasopiśmem, - wzbudzenie zainteresowania nowymi pozycjami, zachęta do lektury, porady czytelnicze, - uświadomienie pozytywnego wpływu obcowania z książką na rozwój społeczny, intelektualny i moralny młodego człowieka, - odwołanie się do literatury jako źródła wiedzy o życiu, zwrócenie uwagi na walory poznawcze i estetyczne lektury, - kształtowanie emocjonalnego stosunku do książki, - indywidualne rozmowy z uczniami na temat przeczytanych książek, zainteresowań czytelniczych, oraz form spędzania wolnego czasu, - otaczanie opieką uczniów szczególnie uzdolnionych w poszukiwaniach czytelniczych, - promocja zbiorów biblioteki, wystawy książek spoza biblioteki, - informowanie uczniów o stanie czytelnictwa w formie graficznej na tablicy ogłoszeń, na szkolnej stronie WWW oraz wychowawców klas na konferencjach rady pedagogicznej, - zbiorcze – klasowe i indywidualne analizy stanu czytelnictwa po I semestrze i na koniec roku szkolnego, - analiza wypożyczeń. 	<p>Uczeń ma swoje zainteresowania czytelnicze i umie je sprecyzować. Ceni książkę jako źródło do zaspokajania różnorodnych potrzeb czytelniczych. Rozumie potrzebę promocji książki i potrafi samodzielnie rekomendować.</p>

<p>Wyrobienie nawyku samodzielnego poszukiwania potrzebnych informacji i materiałów, przygotowanie do świadomego i odpowiedzialnego korzystania ze środków masowej komunikacji, do właściwej interpretacji i oceny informacji, oraz motywowanie do dalszego kształcenia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie do systematycznej pracy nad sobą i świadomego samowychowania, - pomoc i nauka korzystania z mediów i zasobów biblioteki (m. in. księgozbioru podręcznego, prasy, wydawnictw informacyjnych oraz Internetu), poznanie warsztatu informacyjnego biblioteki, - wdrażanie do posługiwania się narzędziami informacyjno-medialnymi poprzez wycieczki do innych bibliotek, - propagowanie etycznej postawy i świadomego korzystania z mediów i Internetu, uświadomienie korzyści i zagrożeń płynących z nieograniczonego dostępu do informacji, - gromadzenie i udostępnianie materiałów na temat zagrożeń z dostępu do Internetu, współpraca z wychowawcami i pedagogiem szkolnym w celu wykorzystania tych materiałów na lekcjach wychowawczych. 	<p>Uczeń umie posługiwać się nowoczesnymi narzędziami informacyjnymi i potrafi samodzielnie wyszukiwać informacje. Rozumie potrzebę krytycyzmu wobec treści i wzorców promowanych przez środki masowego przekazu. Potrafi twórczo wykorzystywać nowoczesne narzędzia informacji.</p>
<p>Kształtowanie postaw obywatelskich i społecznych, a w szczególności poszanowania mienia i cudzej własności; wyrabianie takich cech jak poczucie obowiązku, systematyczność, odpowiedzialność, samorządność, dokładność pracy, zamiłowanie do ładu i porządku,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - szerzenie idei demokracji i poszanowania praw człowieka, - uświadamianie istnienia dokumentów prawnych regulujących prawa człowieka - Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Konwencja Praw Dziecka, - kształtowanie postaw przestrzegania praw, zasad, regulaminów, - wyrabianie poczucia odpowiedzialności za wspólne dobro, - poszanowanie cudzej pracy i praw wynikających z ochrony prawa autorskiego, - kształtowanie pozytywnych postaw wobec samego siebie i innych, - przestrzeganie norm współżycia społecznego, - propagowanie uczestnictwa w uroczystościach rocznicowych – akademie, apele itp. z okazji święta 11 listopada, 3 Maja, Święto Edukacji Narodowej, 	<p>Uczeń umie aktywnie włączyć się w życie szkoły i biblioteki. Zna sposoby wyrażania swoich myśli, opinii, uczuć z poszanowaniem innego człowieka. Potrafi szanować drugą osobę. Zna prawa i obowiązki czytelnika i potrafi je respektować. Nie niszczy i zawsze zwraca powierzone mienie biblioteczne, w przypadku zagubienia – odkupuje. Umie być odpowiedzialny i sumienny.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - propagowanie działalności na rzecz klasy, szkoły, społeczności lokalnej, promowanie uczniów wykonujących prace społeczne, - współpraca z uczniami należącymi do Sam. Ucz. 	
<p>Kształtowanie postaw moralnych, pozytywnych zachowań wychowawczych wobec rówieśników, wyrabianie umiejętności odróżniania prawdy od kłamstwa; rozpoznawania ważnych wartości moralnych, wyrabianie postawy tolerancji, obiektywizmu, szacunku, przygotowanie do dokonywania trafnych wyborów życiowych. Kształcenie umiejętności prawidłowej i skutecznej komunikacji interpersonalnej, współdziałania i twórczego rozwiązywania problemów zarówno w szkole jak i w domu, umiejętności pracy w zespole, szacunku dla wartości rodzinnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kształcenie nawyków zachowania zgodnych z normami społecznymi oraz zasadami dobrych obyczajów, - gromadzenie i udostępnianie materiałów (książki, broszury, artykuły z czasopism, scenariusze zajęć itp. np. z zakresu Savoir Vivre'u) do wypożyczenia oraz na lekcje wychowawcze, - propagowanie idei samopomocy koleżeńskiej, - współpraca z pedagogiem szkolnym i wychowawcami klas, - rozmowy z uczniami nt. kulturalnego zachowania się, również podczas ich wizyt w bibliotece szkolnej, przeciwdziałanie używaniu wulgaryzmów, - zaangażowanie uczniów w okolicznościowe akcje pomocy charytatywnej, - promowanie zaangażowania w życie społeczne szkoły i pomoc w organizacji imprez, - wspieranie inicjatyw szkolnych np. „Góra grosza”, - uczenie tolerancji wobec odmiennych poglądów, dla różnych ras, religii, kultur, liczenia się ze zdaniem innych, 	<p>Współtworzy i respektuje normy grupowe. Umie być sumienny w pracy grupowej i potrafi się pozytywnie zaprezentować. Potrafi skutecznie komunikować się z rówieśnikami i dorosłymi. Rozumie potrzeby innych ludzi i potrafi podzielić się z nimi swoim dobrem.</p>
<p>Uwrażliwianie na piękno literatury, sztuki i kultury, kształcenie poczucia estetyki.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - gromadzenie i udostępnianie zbiorów z dziedziny literatury pięknej, - popularyzacja literatury z zakresu kultury i sztuki, również użytkowej, - współpraca z Biblioteką Miejską – zwiedzanie wystaw autorskich malarzy, pisarzy a także uczniowskich - pomoc uczniom w wykonywaniu materiałów dekoracyjnych , - rozpowszechnianie informacji o wydarzeniach kulturalnych miasta i regionu, 	<p>Potrafi wykorzystywać techniki wyszukiwania i gromadzenia materiałów do pogłębiania swojej wiedzy literackiej, kultury osobistej. Zna historię książki i jej rolę w życiu człowieka</p>

<p>Kształtowanie postaw zdrowego stylu życia, higieny pracy umysłowej, przeciwdziałanie patologii społecznej, włączenie się do programu profilaktyki uzależnień, pomoc uczniom w rozwiązywaniu ich problemów, przeciwdziałanie agresji i przemocy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - gromadzenie książek, filmów edukacyjnych, artykułów prasowych, broszur, scenariuszy zajęć i innych materiałów z zakresu: <ul style="list-style-type: none"> - problematyki uzależnień, - problematyki przeciwdziałania agresji i przemocy - przeciwdziałania patologiom społecznym, - pedagogiki, psychologii, etyki itp., - propagowanie zdrowego stylu życia poprzez reklamę literatury na ten temat, - omawianie zasad organizacji i higieny pracy umysłowej, - współpraca z pedagogiem szkolnym, - stosowanie biblioterapii, - polecanie odpowiednich artykułów prasowych nauczycielom, - indywidualne rozmowy z czytelnikiem na temat jego problemów, trudności, - pomoc uczniom i nauczycielom w gromadzeniu materiałów na zajęcia ze ścieżki międzyprzedmiotowej Edukacja Prozdrowotna, 	<p>Uczeń uświadamia sobie zagrożenia ze strony zjawisk patologicznych i potrafi dotrzeć do informacji o ich zwalczaniu. Umie rozpoznać sytuacje zagrożenia i im się przeciwstawiać na podstawie własnego systemu wartości. Rozumie potrzebę samorealizacji i potrafi skorzystać z ofert biblioteki szkolnej, środowiska lokalnego w tym zakresie. Zna sposoby radzenia sobie z trudnościami.</p>
<p>Wyrabianie postawy szacunku dla polskiego dziedzictwa kulturowego, historycznego i tradycji narodowych. Kształtowanie postaw patriotyzmu wobec „małej ojczyzny”. Propagowanie tematyki europejskiej wśród uczniów i nauczycieli.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie tożsamości narodowej, wyrabianie postawy szacunku dla ojczyzny, pieśni i symboli narodowych poprzez przygotowywanie akademii rocznicowych, - pomoc w wyszukiwaniu materiałów na akademie, apele oraz gazetki poświęcone rocznicom historyczno-kulturalnym (np. rocznica Konstytucji 3 Maja, 11 listopada), - inspirowanie uczniów do poznania własnego regionu, - tworzenie „biblioteczki regionalnej” (książki, opracowania monograficzne, kartoteka zagadnieniowa, artykuły z prasy lokalnej), - gromadzenie materiałów i dokumentów związanych z tematyką europejską (teczka zagadnieniowa), pomoc w wyszukiwaniu materiałów na temat krajów Unii Europejskiej, pomoc uczniom i nauczycielom 	<p>Uczeń zna historię i kulturę szkoły, regionu, narodu. Ma poczucie przynależności szkolnej, lokalnej, ojczyźnianej. Umie poszerzyć swoją wiedzę w oparciu o zbiory naszej biblioteki i bibliotek regionu. Zna metodykę sporządzania zestawień bibliograficznych i potrafi samodzielnie sporządzić zestawienie. Potrafi aktywnie włączyć się w podtrzymywanie tradycji szkolnych, bibliotecznych.</p>

	w gromadzeniu materiałów na zajęcia ze ścieżek międzyprzedmiotowych Edukacja Europejska i Regionalna	
Współpraca z organami szkoły oraz wspieranie nauczycieli w ich pracy wychowawczej i opiekuńczej.	<ul style="list-style-type: none"> - samodoskonalenie nauczyciela bibliotekarza w zakresie pracy wychowawczej, - współpraca z wychowawcami, nauczycielami, pedagogiem, świetlicą, dyrekcją oraz rodzicami, - wspólna opieka nad młodzieżą w trakcie wyjazdów, wyjazdów i wycieczek edukacyjnych, - gromadzenie przepisów prawnych z zakresu prawa oświatowego. 	Pozytywny wpływ współpracy organów szkoły na wychowanie młodzieży

Bibliografia:

1. J. Andrzejewska: *Bibliotekarstwo szkolne. Teoria i praktyka T.2: Praca pedagogiczna biblioteki*. Warszawa 1996.
2. Gwiazda A., Kozera M: *Program wychowawczy biblioteki*. „Biblioteka w szkole”2003 nr 2 s.1-3.
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty z późn. zmianami z dnia 2 lipca 2004 r., Dz. U. z 2004 roku nr 173, poz.1808.
4. Ustawa o bibliotekach z 27 czerwca 1997 r. Dz. U. z 1997 r. Nr 85, poz. 539. Art. 22.
5. *MEN o bibliotekach* seria “Biblioteczka Reformy” nr 25.
6. Regulamin Biblioteki Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 w Piotrkowie Tryb.
7. Program ścieżki międzyprzedmiotowej “Edukacja czytelnicza i medialna”.
8. Program Wychowawczy Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr3 w Piotrkowie Tryb.